

kezményeiről IVICSICS LAJOS tartott előadást. Ez már átvezetett a környezetvédelmi jellegű előadásokhoz, amelyeket PRAKFALVI PÉTERnek a Nógrád és Heves megye szennyeződéserősségi tájékoztatója nyitott meg.

A földtani képződményeket négy kategóriába sorolták be: 1. a vízbeszivárgással szemben ellenállást nem tanúsítók (pl. triász mészkő); 2. jó vízvezetők (pl. széntelepes ösleszt, chlamyszos homokkő); 3. „szendvicsszerű” felépítésük következtében bizonytalan vízvezetésűek (egymással váltakozó agyag- és homokrtegek) és 4. vízzárók (különböző agyagok). A földtani környezet is befolyásolhatja egy közettömeg szennyeződéserősségi megítélését. A Duna bal partján elhelyezkedő rögök pl. érzékenyek, de a víz nem lép ki belőlük, hacsak ez a természetes tároló erős földrengésség következtében meg nem sérül.

A Börzsöny, a Cserhát, a Nógrádi-medence és a Mátra védett, ill. védelemre szoruló földtani értékeit KORDOS LÁSZLÓ ismertette. Természetvédelmi területté kellene nyilvánítani a legjellegzetesebb, legteljesebb kifejlődésű, változatos formáció sztratotípusokat (a sámsónházi vulkáni ösleszt, a nógrádszakali Páris-patak völgye már védettek). A legnevezetesebb földtani emlék az irodalomban már 150 éve ismert ipolytárnóci alsó miocén öslábnymok (1644 db). A magyarországi barlangok, mint a környezetváltozásokat tanúsító üledékek csapdái, kivétel nélkül védettek. Kőzet- és ásványtani értékek a mátrai hólyagüregek, a cserhádi telérek és a felső-petényi tűzállóagyag-lelőhely. A földtani értékek védelmével kapcsolatos mérnöki feladatokon keresztül a mérnökgeológia a természetvédelemmel (mint valamennyi természettudomány fontos alkalmazott területével) is érintkezésbe kerül.

Még kétfajta erőforrás hasznosításának mérnökgeológiai feltételeiről esett szó. KLESPIZ JÁNOS sorra vette Észak-Magyarország legfontosabb, építőkövet szolgáltató bányáinak környezetföldtani jellemzőit. A kőzetgenetika, a kőbányászat és a természetvédelem részére egyaránt fontos adatokat gyűjtött össze. SZLABÓCZKY PÁL pedig a víznyerésre alkalmas kutak hozamnövelésének földtani problémáit tárgyalta, a mérnökgeológia olyan területét érintve ezzel, amelynek már kevesebb földrajzi vonatkozása van.

A szemináriumhoz háromnapos szlovákiai kirándulás is tartozott, amelynek szakmai programja Selmecbányán kezdődött. Az Újvárbán (Leányvárbán) berendezett helytörténeti kiállítás után megtekintettük a Szabadtéri Bányászati Múzeumot (amelyet egy nemrégiben még működő tárnában alakítottak ki) és a Dionýz Štúr Bányászati Múzeumot az egykori Hellenbach-házban, ahol a felvidéki bányák legszebb kristályaival ismerkedtünk. Európa első, 1770-ben alapított bányászati akadémiaja is Selmecbányán működött. A város környéki kirándulások a szentantali Koháry-kastélyba, a Bacsófalvi-tóhoz, majd onnan a Selmeci-hegység legmagasabb csúcsára, az 1009 m-es Szitnyára, ill. a forrás-mészkő-előfordulásokban bővelkedő Szklénőfürdőre vezettek. Kevesebb idő jutott Kőrmöcbányára és Besztercebányára. Még három, különböző okokból nevezetes helyet látogattunk meg: a dobsinai jégbarlangot, a betléri Andrassy-kastélyt és Krasznahorka várát. Az utazás közben VITÁLIS GYÖRGY és SZŐÖR GYULA tartottak általános földtani és mérnökgeológiai ismertetést a bejárt területről.

A mérnökgeológia tárgykörébe természetesen még számtalan egyéb kutatási terület (pl. az útépitések vagy a vízgazdálkodási létesítmények mérnöki kérdései) is beletartozik. Ezekről a *Mérnökgeológiai Szemle* tájékoztat, mely általában a különböző szakmai összefüggéseken elhangzott előadásokat és hozzászólásokat közli, így egyik következő számában a salgótarjáni szeminárium anyaga is megjelenik.

DR. LÓCZY DÉNES

Antonio Nuñez Jimenez földrajzi munkássága

A kiváló kubai geográfus, a sokoldalú polihistor tudós neve nem ismeretlen hazánkban. Egyetlen magyarul is megjelent könyve, „Kuba földrajza” (Gondolat, 1966) sajnálatos módon egy rövidített kiadás, amelyből a regionális rész teljes egészében hiányzik. E szokatlan tartalmi felépítésű mű többi fejezetének rövidített változata többé-kevésbé sikeresnek mondható. Ezen túlmenően további tevékenységéről nincs itthon írott híradás.

A. NUÑEZ JIMENEZ 1923-ban született a Havanna megyei Alquizar városkában. Tizenhét évesen alapította meg a Kubai Barlangkutató Társaságot. 1951-ben bölcsész doktori címet szerzett a havannai egyetemen, majd a földrajztudományok doktorává avatták Moszkvában. Számos egyetem,

akadémia és nemzetközi szervezet tagja. Első könyve – „Kuba földrajza” – 1954-ben jelent meg, amelyet az akkori diktátor, Batista elégeztetett. Részt vett Che Guevara parancsnoksága alatt a sziget felszabadító-forradalmi harcában, majd ezt követően számos fontos állami és párttisztviseltet töltött be. Jelenleg a művelődési miniszter helyettese, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának póttagja, a Kubai Tudományos Akadémia vezető testületének tagja. Hosszú évtizedeken át ő képviselte egy személyben Kuba földrajztudományát. Őt tekinthetjük a kubai geográfia megalapítójának is, amely igen fiatal tudomány a szigetországban. Földrajzi tanulmányok folytatására a forradalom előtt nem volt lehetőség. A „Földrajzi Iskola” a Havannai Egyetemenk alárendelt oktatási intézményként működött 1978-ig, s csak ezt követően vált az egyetem egyik tanszékévé.

A. NUÑEZ JIMENEZ professzor évtizedek óta Kuba feltárásán fáradozik. Számtalan expedíciót vezetett a trópusi szigetország barlangjainak, nehezen járható hegyeinek, eldugott szigetvilágának felfedezésére, amit több mint tucatnyi könyvében örökített meg. Sokoldalú tevékenysége nemcsak földrajzi jellegű – de ahhoz szorosan kapcsolódó – tartalommal jelenik meg könyveiben. Irányításával készült el Kuba első *Nemzeti Atlasza* (1970), amely a szigetországi és a szovjet tudományos akadémia közös munkájaként jelent meg, *Isla de Pinos* (Pinos-sziget) c. könyve (Ed. Arte y Literatura, 1976) Kuba második legnagyobb szigetének történeti-földrajzi feldolgozása felfedezésétől századunkig. A nagy ütemben fejlődő idegenforgalom hívta életre az Idegenforgalmi Kiadót és annak CATEY sorozatát, melynek első kötete az „*El archipiélago de los Canarreos*” (INTUR, 1983), s amely az ismeretlen Canarreos szigetcsoportot mutatja be. Megtudhatjuk belőle, hogy Pinos szigete – Trinidad kivételével – nagyobb mint a Kis-Antillák – Martinique, Grenada stb. – szigetországi, s hogy Máltánál is nagyobb. 1801 márciusában HUMBOLDT végighajózott a szigetcsoport mentén és több szigetén is elidőzött.

A kubai geográfus eddigi legnagyobb vállalkozásába kezdett az ország 17 kötetes földrajzi feldolgozásával, amely „*Cuba: La naturaleza y el hombre*” (Kuba: A természet és az ember) sorozatalkotó cím alatt fog megjelenni. Az első kötet, az „*El Archipiélago*” (A szigetvilág). (Ed. Letras Cubanas, 1982.) Az első fejezet Kuba földrajzi helyzetét, alakzatát, határait, a második fejezet az őt körülölelő tengereket, a víz alatti felszínalakzatot, a vízszennyeződést és a karibi szigetvilágot mutatja be. A harmadik fejezet a szigetország földrajzi elnevezéseinek eredetével foglalkozik. A negyedik fejezet a politikai-földrajzi, stratégiai kérdéseket feszegeti történeti példákkal illusztrálva. Az utolsó, ötödik fejezet lakosságának eredetét, a mai kubai ember kulturális jegyeinek történeti hátterét elemzi. A további 16 kötet címe: A sziget körül, Geopoética, Kubai földrajzi tanulmányok, Kartográfia, Geológia, Klíma és vízrajz, Természeti régiók, Karsztmorfológia, Föld alatti Kuba, Természeti kincsek, Gazdaság, A nép, A nyugati megyék, Isla de la Juventud (Az Ifjúság szigete), A központi megyék és a keleti megyék.

Legutóbbi könyve „*Cuba: Cultura, Estado y Revolución*” (Kuba: Kultúra, Állam és Forradalom). 1984-ben a forradalom győzelmének 25. évfordulójára jelent meg. Ezt is, mint valamennyi művét a számunkra szokatlan tartalmi felépítés jellemzi. A kubaiság kialakulását, ennek történeti-földrajzi fejlődését kíséri nyomon napjainkig.

ANTONIO NUÑEZ JIMENEZ tevékenysége, szép kiállítású és tartalmas művei több figyelmet érdemelnének hazánkban.

DR. KÉRI ANDRÁS